

ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Перкусія легень.

1. Актуальність теми: перкусія – один з основних фізичних методів обстеження хворого, який застосовується в діагностиці патології системи органів дихання, а також інших систем органів. Даний метод має велике діагностичне значення, оскільки дозволяє виявити зміни фізичного стану органів, які спостерігаються у разі різних патологічних процесів. Топографічна перкусія - один з основних фізичних методів обстеження хворого, який застосовується в діагностиці патології системи органів дихання, а також інших систем органів. Даний метод дозволяє виявити зміни меж легень, які спостерігаються у разі різних патологічних процесів. Знання техніки і вміння інтерпретувати дані порівняльної і топографічної перкусії є обов'язковими для кожного спеціаліста.

2. Навчальні цілі заняття:

Знати:

- суть методу перкусії;
- правила й техніку проведення порівняльної і топографічної перкусії;
- методика визначення рухомості нижнього краю легень;
- різновидності перкуторного звуку;
- зміни перкуторного звуку в разі різних патологічних процесів у системі органів дихання;
- топографію грудної клітки, зокрема топографічні лінії, по яких проводиться топографічна перкусія легень;
- межі легень.

Вміти:

- перкутувати пальцем по пальцю;
- розрізняти основні перкуторні звуки;
- проводити порівняльну перкусію легень
- проводити топографічну перкусію легень;
- визначати екскурсію нижніх країв легень.

Оволодіти:

- методикою і технікою порівняльної і топографічної перкусії;

- навичками проведення порівняльної перкусії легень.
- навичками проведення топографічної перкусії легень;
- навичками визначення рухомості нижніх країв легень.

3. Виховна ціль: полягає у формуванні у студентів високого професіоналізму, переконанні їх на клінічних прикладах про важливість майстерного володіння навичками застосування фізичних методів обстеження хворого, зокрема навичками порівняльної і топографічної перкусії легень.

На занятті необхідно неодноразово підкреслювати студентам майбутнім лікарям важливість дотримування як у процесі навчання, так і в майбутній професійній діяльності засад медичної етики й деонтології, високої християнської моралі.

4. Міждисциплінарна інтеграція:

Попередні дисципліни:

- біофізика;
- нормальна анатомія;
- нормальна фізіологія;
- патологічна анатомія;
- патологічна фізіологія;
- топографічна анатомія;
- медична психологія.

Наступні дисципліни:

- усі клінічні дисципліни.

Внутрішньопредметна інтеграція:

- тема є основою для всіх наступних тем з пропедевтики внутрішніх хвороб.

5. Зміст теми заняття:

1. Перкусія, як фізичний метод обстеження хворого.
2. Методика й техніка перкусії.
3. Різновидності перкуторних звуків.
4. Перкусія легень.
  - 4.1. Порівняльна перкусія легень
  - 4.2. Топографічна перкусія легень.
    - 4.2.1. Визначення висоти стояння верхівок спереду і ззаду.
    - 4.2.2. Визначення полів Креніга.
    - 4.2.3. Визначення нижнього краю легень справа і зліва.

4.3. Визначення рухомості нижнього краю легень.

6. План та організаційна структура заняття:

Підготовчий етап (10 % часу)

1. Організація заняття.
2. Визначення навчальних цілей та їх мотивація.
3. Контроль вихідного рівня знань.

Основний етап (75 % часу)

1. У навчальній кімнаті викладач на одному із студентів або на підбраному хворому демонструє методику проведення порівняльної і топографічної перкусії легень.

2. Демонстрація студентам різновидностей перкуторного звуку над різними ділянками тіла.

3. Відпрацювання студентами один на одному практичних навичок з порівняльної і топографічної перкусії легень (у навчальній кімнаті).

4. У палатах викладач на хворих демонструє різновидності патологічних звуків над легенями, зміни меж легень.

5. Самостійна робота студентів у палатах: збирання анамнезу у хворих з легеневою патологією, проведення їх загального й детального огляду, огляду й пальпації грудної клітки, порівняльної та топографічної перкусії легень.

6. Нагромадження і аналіз інформації про пацієнта.

7. Записування отриманих даних дослідження у відповідній послідовності у зошит для практичних занять.

8. Розбір результатів самостійної роботи студентів.

Студенти доповідають викладачу в присутності всієї групи дані обстеження хворого, відзначаючи патологічні відхилення від норми результатів перкусії легень.

Заключний етап (15 % часу)

Контроль і корекція рівня професійних вмінь і навичок.

Контрольні питання:

1. Які фізичні основи методу перкусії?
2. Яка найважливіша умова правильної техніки перкусії?
3. На яку глибину можуть поширюватися коливання під час голосної перкусії грудної клітки?
4. Назвіть основні перкуторні звуки.

5. Дайте фізичну характеристику основних перкуторних звуків.
6. Який перкуторний звук над легеньми у здорової людини?
7. За наявності якої патології над легеньми з'являється притуплений та тупий звук?
8. Про яку патологію свідчить поява над легеньми тимпанічного перкуторного звуку?
9. Коли над легеньми визначається коробковий перкуторний звук?
10. За наявності якої патології над легеньми з'являється притуплено-тимпанічний звук?
11. Про яку патологію свідчить поява над легеньми металевого звуку?
12. Коли над легеньми під час порівняльної перкусії може виникнути звук тріснутого горщика?
13. У чому полягає особливість визначення нижнього краю легень справа і зліва?
14. Що таке простір Траубе?
15. Яка в нормі висота стояння верхівок легень спереду?
16. Яка в нормі висота стояння верхівок легень ззаду та їх ширина?
17. Де в нормі знаходяться нижні межі легень справа і зліва?
18. Діагностичне значення зміщення верхніх та нижніх меж легень.
19. Яка в нормі рухомість нижнього легеневого краю по лопатковій лінії?
20. Коли спостерігається обмеження рухомості нижніх країв легень?

Домашня самопідготовка;

1. Історія розвитку перкусії як методу фізичного обстеження.
2. Теоретичні аспекти перкусії.
3. Фізичні характеристики перкуторних звуків.
4. Методика порівняльної перкусії легень.
5. Діагностичне значення патологічних змін перкуторного звуку над легеньми.
6. Методика топографічної перкусії легень.
7. Верхні межі легень.
8. Нижні межі легень.
9. Рухомість нижнього краю легень.
10. Складання таблиці з вказанням нормальних границь легень та рухомості нижнього легеневого краю.

Література

1. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 5-е вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – С. 57–61, 96–103.
2. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 3-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – С. 57–61, 96–103.
3. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 2-е вид. – К.: Здоров'я, 2004. – С. 51–55, 88–94.
4. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2003. – 149–182 пит. (дихальна система).
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Нейко Є.М., Пиріг Л.А. та ін.; за ред. проф. Ю.І.Децика.– К.: Здоров'я, 2000.– С. 52–56, 86– 92.
6. Яворський О.Г. Навчальний DVD-фільм «Пальпація, перкусія, аускультация». Українською й англійською мовами. – 2005.
7. Яворський О.Г. Схема історії хвороби (для студентів III курсу). – Львів, 1992. – 16 с.